

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 17 juni 1887, kl. 3 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående uppbörden af församlings afgifter till presterskapet m. m.

Till lagutskottet har Andra Kammaren hänvisat tre särskilda inom nämnda kammare väckta motioner, hvilka åsyfta ändring i nu gällande bestämmelser angående uppbörden af församlings afgifter till presterskapet. Två af dessa motioner, n:o 32 och n:o 33, hafva afgifvits af herr *J. Eliasson* och en, n:o 41, af herr *G. Mellin*.

I motionen n:o 33 föreslår herr Eliasson, att Riksdagen måtte för sin del besluta följande förändrade lydelse af 11 § i kongl. förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862:

Debitering, uppbörd och redovisning af församlingens afgifter till presterskapet verkställas en gång om året, på sätt och vid tid, som är stadgadt i fråga om afgifter till kyrka och skola.

Församlingen är skyldig att, utan presterskapets deltagande deruti, gälda ersättningen för debitering, uppbörd och redovisning samt gemensamt ansvara för erläggande i sin helhet af de afgifter, som äro i spannmål bestämda.

Till stöd för detta förslag har motionären uti en förut af honom afgifven motion (1887 A n:o 77) andragit:

»Uti 11 § af kongl. förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster, den 11 juli 1862, stadgas, att för uppbörden af församlingens afgifter till presterskapet eger den utse en eller flere personer,

hvilka, emot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till presterskapet aflemna och redovisa dessa afgifter. Det föreskrifves ock, i fråga om bemälda uppbörds verkställande, att densamma skall ske tvenne gånger om året äfvensom att å alla dem, som inom utsatt tid sina afgifter icke inbetalt, restlängd skall genast upprättas, å kyrkostämma granskas och, sedan den blifvit godkänd, tillställas vederbörande kronofogde eller under-exekutor för resternas indrifvande; men det förefinnes ingen bestämmelse om hvarken debiteringslängdens granskning eller inom hvilken tid redovisningen skall ske. — Huru vida dessa nu gällande bestämmelser äro fullt lämpliga och tillfredsställande i alla afseenden, derom kan man blifva tviflare, om man gifver akt på rådande förhållanden. Man frestas att anse det vara förenadt med onödiga besvär och kostnader, icke endast för uppbördsmän vid uppbörden inom församlingarne och för kronobetjeningen vid resternas indrifvande, utan äfven för hvarje betalningsskyldig, att uppbörden skall verkställas tvenne gånger om året, samt icke ställas i sammanhang med uppbörden af andra församlingens afgifter. Man kan ock blifva tveksam, om det är lämpligt att låta en så allmän uppbörd som den ifrågavarande, passera utan den allra ringaste granskning af debiteringslängden, förr än den hufvudsakligaste delen af uppbörden är verkställd. Man kan ej göra sig fri från den tanke, att obehagliga följder kunna ifrågakomma, derest den debiteringslängd, hvarefter uppbörden verkstälts, icke är fullt riktig. Det förefaller mig ock något egendomligt, att restlängden skall undergå granskning å kyrkostämma, då debiteringslängden, som dock synes mig grundläggande för den förra, icke behöfver underkastas någon kontroll, och det kan, efter min uppfattning, gerna icke kallas god ordning, att man vid en tvungen betalning af en allmän afgift skall hafva bättre rätt för att få utredt det debiteringen är riktig, än vid godvillig liquid. — Om ändå afgifterna till presterskapet vore en gång för alla i penningar bestämda, så kunde det anses öfverflödigt att debiteringslängden underkastades någon kontroll; men då så ej i allmänhet är fallet, enär vanligen presterskapets hufvudsakligaste inkomster äro i spanmål bestämda att lösas efter tioårigt medelmarkegångspris, och det finnes församlingar, som hafva skyldighet att erlægga ersättning för jura stolæ efter bevillningens be- lopp, kan det icke förefalla mig annat än öfverensstämmande med det rätta, att debiteringslängden å afgifterna till presterskapet underkastas samma granskning som debiteringslängden å afgifterna till kyrka och skola. Det synes mig kunna betraktas nästan mera nödvändigt att granskning af debiteringslängden öfver afgifterna till presterskapet sker, då församlingens revisorer ega att kontrollera debiteringen för kyrka och skola, hvartill de, i fråga om afgifterna till presterskapet, sakna berättigande. — Med fäst afseende på dessa omständigheter har jag för min del tyckt mig finna en brist i lag-

stiftningen uti bemälda hänseende, som gifver mig anledning att ifrågasätta en ändring, i syfte att uppbörden af presterskapets inkomster sker endast en gång om året, i sammanhang med afgifterna till kyrka, skola och kommun, samt att uppbörden verkställas af kommunalnämnden, på sätt om kommunalutskylder är stadgadt, äfvensom att debiteringslängden hålles tillgänglig och undergår likartad granskning, som är föreskrifven i fråga om afgifterna till kyrka och skola. Skäl till sådan ändring tror jag mig äfven finna deruti, att inom åtskilliga församlingar i den ort jag tillhör sålunda praktiserats, efter aftal derom emellan presterskapet och församlingarna. — En brist i lagstiftningen synes det mig ock vara, att ingen bestämmelse är gifven om, när de uppburna medlen skola af vederbörande uppbördsmän levereras. Fall hafva dock inträffat, då sådant varit behöfligt, och då visshet härutinnan torde kunna anses vara önskelig, har jag trott det vara lämpligt att äfven i detta afseende sätta i fråga några allmänna föreskrifter. — Det skall antagligen häremot invändas, att uppbörd endast en gång om året skulle bereda presterskapet en förlust, derigenom att en del af dess inkomster icke skulle komma det till godo möjligen i oktober, hvilket kongl. förordningen den 11 juli 1862 åsyftar. Det förefaller mig dock att, synnerligen å landsbygden, der presterskapets inkomster hufvudsakligen utgöras af lösen för spannmål, förlusten blifver ganska obetydlig, och skall troligen af de allra flesta bland presterskapet icke beaktas, då en välbehöflig reda och ordning genom förändringen vinnes. — Det skall ock troligen invändas, att förökade åligganden skulle genom den af mig åsyftade förändringen å landsbygden tillkomma kommunalnämnden, hvilken förut med kommunala bestyr är tillräckligt belastad; men man får, efter min tanke, icke bortse derifrån, att kommunalnämnd, enligt nuvarande bestämmelser, ej är frikallad från uppbörden af presterskapets inkomster, utan kan dertill väljas, och att det således i många fall kan för kommunalnämnd medföra lättnader, om förändring sker så, att debitering och uppbörd verkställas en enda gång på året i stället för två eller tre. Då likväl de förändringar, jag här omnämnt, afse icke allenast kongl. förordningen den 11 juli 1862, utan äfven kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars samma år, finner jag mig föranlåten att i särskild motion väcka fråga uti senare afseendet.»

Vidare föreslår herr Eliasson i motionen n:o 32, att Riksdagen måtte för sin del besluta följande tillägg till 2 och 38 §§ af kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862:

§ 2. Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om:

10) Öfverenskommelser rörande presterskaps, skollärares och kyrko-

betjenings löneförmåner, samt granskning af debiteringslängderna å afgifterna till presterskap, kyrka och skola.

§ 38. Hvad kyrkostämman — — — — — aflemna.

Samma förhållande ege rum med de afgifter till församlingens presterskap, hvilka i enlighet med kongl. förordningen den 11 juli 1862 äro bestämda.

I alla dessa fall skall leverering af influtna medel till vederbörande ske inom 14 dagar efter hvarje uppbörd.

Skulle till följd — — — — — besluta.

Motiveringen till detta förslag återfinnes likaledes uti en förut afgifven motion (1887 A, n:o 76), hvori anføres:

»Med anledning af särskild motion i fråga om förändring af stadgandet uti 11 § af kongl. förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862, samt under förutsättning att nämnda framställning vinner Riksdagens bifall, tillåter jag mig äfven sätta i fråga några tillägg uti kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd. — Syftet härmed är, att i sist omförmälda förordning få intagna särskilda bestämmelser angående debitering, uppbörd och redovisning af kyrkoförsamlings afgifter till presterskapets aföning, äfvensom ock, i sammanhang dermed, föreskrifter gifna i fråga om tiden för leverering af medel, som till kyrka och skola uppbäras. — I först omförmälda afseende har jag uti min förut omnämnda motion sökt att angifva några skäl för min åsigt, hvilka jag tillåter mig att här återöfna. I senare fallet åter vill jag endast anföras, att då bestämmelser för närvarande saknas om tiden, då vederbörande uppbördsmän hafva skyldighet att leverera uppbörden af afgifterna till kyrka och skola, samt enär, under sådana förhållanden, ovisshet råder och olika uppfattningar göra sig gällande, hvilka medföra obehagliga följder, synnerligen å ställen, der kommunalnämnden icke anser sig skyldig att leverera någon del af nämnda medel, förr än äfven resterna blifvit indrifna, det synes mig ej vara annat än en befogad åtgärd att föreskrifva vissa tider för leverering af sådana medel. Ett ytterligare skäl för ett förtydligande vill jag äfven finna deri, att då § 9 föreskrifver det ordinarie kyrkostämma skall hållas för debiteringslängdens granskning, så innehåller den efter min tanke mera grundläggande 2 § ingenting derom, att sådant hör till kyrkostämmas handläggning.»

I herr Mellins motion föreslås, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad samme motionär förut hemställt (1886: motion n:o 57 och 1887 A: motion n:o 22), att Riksdagen ville för sin del besluta, att antingen i kongl. förordningen den 11 juli 1862 om ordnande af presterskapets inkomster,

eller i kongl. förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämman m. m. göres den ändring och det tillägg, att föreskrift gifves derom, att sedan debiterings- och uppbördslängderna blifvit genom löntagarnes försorg uppgjorda, dessa längder skola efter af ordförandens i kyrkostämman utfärdade kungörelse å lämpligt ställe i fjorton dagar hållas tillgängliga för de skattskyldige, som deraf vilja taga del, börande efter förloppet af dessa fjorton dagar kyrkostämman hållas, å hvilken längdernas justering företages, samt en hvar afgiftsskyldig lemnas tillfälle att mot dem göra de anmärkningar, till hvilka han funnit fog; att kyrkostämman åligger att öfver de anmärkningar, som då mot längderna framställas, besluta och i dem låta införa dervid godkända ändringar; och att längderna, sålunda granskade och avslutade, skola, försedda med intyg derom af ordföranden och två medlemmar af stämman, aflemnas till uppbördsmanen, hvilken det åligger gå i författning med afgifternas indrifning.»

Såsom skäl för förslaget anförde herr Mellin i sin år 1886 afgifna motion i ämnet hufvudsakligen, att klagomål på många ställen å landsbygden försports deröfver, att debiteringslängderna för uppbörd af presterskapets löneinkomster hvarken vore före uppbörden tillgängliga för påseende eller underkastade granskning af de betalningsskyldige, såsom fallet vore med motsvarande längder i fråga om kommunalutskylder, ehuru de förra i många församlingar uppgingo till rätt betydliga belopp, samt att presterskapet grundade sin vägran att utlysa kyrkostämman för dylik granskning på den omständighet, att någon föreskrift härom icke finnes i lag gifven. Här af vore, enligt motionärens åsigt, uppenbart, att då de skattskyldige lika litet i denna beskattningsfråga som uti andra borde betagas rätten att granska de längder, som lades till grund för uppbörden, en lucka uti ifrågavarande lagstifningsgren förefunnos.

De ändringar i nu gällande bestämmelser för uppbörden af församlings afgifter till presterskapet, som i de föreliggande motionerna föreslås, afse dels att nämnda uppbörd skulle ske i sammanhang med uppbörden af öfriga afgifter till kyrka och skola och i samma ordning som denna; dels ock att debiteringen af förstnämnda afgifter skulle underkastas granskning å kyrkostämman. Derjemte innefattar den ena af herr Eliassons motioner det förslag, att leverering af alla utaf kommunalnämnden uppburna afgifter för kyrka, skola och presterskap skall ske inom 14 dagar efter hvarje uppbörd.

I fråga om tiden för uppbörden af afgifterna till presterskapet stadgas i § 11 af förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster två terminer, inom hvilka denna uppbörd skall vara senast verkställd, nemligen den 1 oktober för de afgifter, som blifvit bestämda i penningar, och den 1 mars för de afgifter, hvilka äro bestämda i persedlar att utgå efter medelmarkegång. I öfverensstämmelse med dessa grunder torde väl de flesta lönerogleringar vara uppgjorda; och då det följaktligen lär vara vederbörande presterskaps rätt att på de sålunda bestämda terminerna utfå sin aflöning, torde redan af detta skäl någon ändring härutinnan icke kunna ske. Derjemte synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke den omständighet, att afgifterna till presterskapet uppbäras å annan tid än de å kyrko- och kommunalstämma beslutade afgifter, bör anses snarare såsom en fördel än som en olägenhet för de skattdragande, då desse derigenom undgå att på en gång utbetala hela summan af afgifterna. Utskottet vill i detta afseende erinra derom, att Riksdagen nyligen bifallit en kongl. proposition om ändring i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm, hvarmed, enligt hvad bilagorna till propositionen utvisade, uteslutande afsågs att bereda de skattskyldige i hufvudstaden tillfälle att på flere terminer fördela inbetalandet af dem åliggande afgifter. Skulle åter särskilda förhållanden inom någon församling göra ett motsatt förfarande önskvärdt, så torde den dermed åsyftade fördel kunna vinnas på den frivilliga öfverenskommelsens väg.

Då således herr Eliassons motioner, i hvad de afse tiden för uppbörden af afgifterna till presterskapet, enligt utskottets tanke icke böra bifallas, torde derigenom ock skälen för ett sammanförande i öfrigt af dessa afgifter med de å kyrkostämma beslutade afgifter hafva förfallit. Utskottet får följaktligen hemställa,

- 1) att herr Eliassons motioner i hvad de afse, att debitering, uppbörd och redovisning af afgifter till presterskapet skola verkställas på sätt och vid tid, som är stadgadt i fråga om afgifter till kyrka och skola, icke må af Riksdagen bifallas.

Beträffande det af båda motionärerna framställda förslag, att debiteringen af afgifterna till presterskapet skulle underkastas granskning af kyrkostämma bör erinras, att den hufvudsakligaste delen af presterskapets inkomster, nemligen den, som utgår i spanmål, i regeln är genom vederbörlig lönerogle-

ringsresolution bestämd till ett visst belopp, och att debiteringen af de härför erforderliga afgifter således endast innefattar en fördelning på de skattskyldige af de bidrag, hvilka tillsammans skola fylla det bestämda beloppet. Vile man sålunda tillägga kyrkostämman någon rätt att granska de för debitering och uppbörd af presterskapets löneinkomster upprättade längder, så kunde denna granskning, åtminstone beträffande de i spannmål utgående afgifterna, icke sträckas längre än till att kontrollera, det uppbördsmanen i öfverensstämmelse med gällande föreskrifter riktigt fördelat den summa, som af de skattskyldige skall erläggas; ty gäfves åt granskningen en vidsträcktare omfattning, skulle presterskapets lagbestämda rätt kunna äfventyras.

Då emellertid en föreskrift om rätt för kyrkostämman att granska dylik längd och fatta beslut öfver deremot framställda anmärkningar lätteligen skulle föranleda missuppfattning af granskningens betydelse, kan utskottet för sin del ej tillstyrka införande af en sådan bestämmelse. Deremot och då det i alla händelser synes önskvärdt, att felaktigheter, som möjligen blifvit begångna vid debiteringen af ifrågavarande afgifter, före uppbörden må kunna upptäckas och rättas, torde det vara lämpligt, att i förordningen om allmänt ordnande af presterskapets inkomster införes ett stadgande, att debiterings- och uppbördslängd för dessa afgifter skall å viss tid och ort hållas tillgänglig för de skattskyldige, hvilka då blifva i tillfälle att anmärka förekommande fel.

Utskottet får följaktligen hemställa,

- 2) att Riksdagen ville, i anledning af herrar Eliassons och Mellins motioner, för sin del antaga följande

Förordning

om ändrad lydelse af § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862.

Häri genom förordnas, att § 11 af förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 11.

Mom. 1. För uppbörden af församlingens afgifter till presterskapet eger den utse en eller flere personer, hvilka, mot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till presterskapet aflenna och redovisa dessa afgifter. *Sådan uppbördsman åligger att för uppbörd af omförmälda afgifter upprätta debiterings- och uppbörds-*

längd äfvensom att under minst fjorton dagar hålla denna längd för de afgiftsskyldige tillgänglig å tid och ort, hvilka skola tillkännagifvas genom kungörelse, som från predikstolen i församlingens kyrka uppläses.

Mom. 2. Uppbördens af de afgifter, som blifvit bestämda i penningar, verkställas senast den 1 oktober, men af de afgifter, hvilka äro bestämda i persedlar, senast den 1 mars; kommande å alla, som inom utsatt tid sina afgifter icke inbetalt, restlängd att genast upprättas, å kyrkostämman granskas och, sedan den blifvit godkänd, tillställas vederbörande kronofogde på landet eller underexekutor i stad, hvilka lemna omedelbar handräckning för resternas indrivande.

Utskottet har slutligen att yttra sig öfver herr Eliassons förslag om införande i § 38 af förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd af den bestämmelse, att de i nämnda paragraf omtalade medel skulle inom 14 dagar efter uppbörden levereras till vederbörande kyrko- eller skolråd.

Motionären uppgifver visserligen, att behof af en dylik bestämmelse skulle hafva visat sig; men annorledes har utskottet icke försport tillvaron af sådant behof. I sjelfva verket synes ock ett lagstadgande af antydda beskaffenhet alls icke vara nödigt, enär kyrkostämman torde ega rätt att i sammanhang med beslutet om uttaxeringen bestämma ej mindre om sättet för uppbörden än äfven om tiden för de uppburna medlens leverering. Utskottet får därför hemställa,

- 3) att herr Eliassons förslag om bestämmande af viss tid, inom hvilken de i § 38 af förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd omförmälda afgifter skola efter uppbörden levereras, icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 juni 1887.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.
